Vuonislahden seuduille mahdollisuus vai vainonpaikka

Henkilökohtainen mielipiteeni on hyvin selvä: Ei se ainakaan vainoaja ole. Ytimekäs perusteleminenkin on helppoa: **Aleksis Kivi** on tärkeä osa Nurmijärven identiteettiä, **Väinö Linna** Urjalan olemusta, **Minna Canth** ja **Aapeli** kuuluvat Kuopioon. Turussa kuljetaan **Reijo Mäen** Vares-dekkareiden tapahtumapaikoilla, Helsingissä tehdään järjestettyjä reissuja esimerkiksi Komisario Palmu – ja Uuno Turhapuro -elokuvien kuvauspaikoille.

On aivan oikein, että Vuonislahdella kiskaistaan henkinen lippu symboliseen salkoon Simpauttajan, sekä koko **Heikki Turusen** tuotannon kunniaksi. Ihan jo siksikin, että Simpauttaja on osa kansalliskirjallisuuden kivijalkaa siinä kuin Pohjantähtitriologia tai jopa Seitsemän veljestä. Kukin näistä teoksista edustaa omaa aikaansa, ja ne tulevat tekemään sitä pysyvästi.

Jotenkin tuntuu jopa, että näinä päivinä Simpauttaja tunnetaan paremmin kuin nämä kaksi muuta äsken mainitsemaani teosta.

Siihen on syynsä. Ensinnä se, että Simpauttaja on aito kirja. Esimerkiksi Pohjantähden historiallisesta totuudellisuudesta on käyty männäaikoina kovaakin polemiikkia. Onko se historiallisesti oikeaoppinen, antaako se oikean kuvan kansalaissodan tapahtumista ja yli sadan vuoden takaisesta suomalaisesta yhteiskunnasta? Näistä asioistahan sitä on peistä väännetty ihan tohtorishattuherroja myöten.

Simpauttajan kohdalla tällaista keskustelua ei tule syntymään. Ei voi syntyä, koska se kuvaa maailmaansa tarkasti, sen sivuilla naksahtavat kutiinsa sekä 60-70 -luvun alkupuolen yhteiskunta, maaseudun silloinen tilanne, ja ennen muuta nämä ihanat, suomalaiset maalaiset. He eivät ole kiiltokuvan kauniita ja rosottomia ihmisiä, yksioikoisia ja mustavalkoisia he eivät ole missään nimessä. Harvoin sitä saa lukea kirjaa, jonka henkilöt nousevat vereksi, lihaksi ja luuksi niin kuin Simpauttajan hahmot tekevät. Myös romaanin tapahtumien kyseenalaistaminen on mahdotonta. Ei Simpauttajaa lukiessa tule miettineeksi, jotta eihän sitä tämmöistä voi tapahtua. Päinvastoin, kirja tarjoaa vähän juuttaan paljon samaistumispintaa.

Koska kirjailija on aina omansorttisensa varas, ympäristönsä tarkkailija ja aiheiden marjastaja, voi Simpauttajan tarjoama samaistumispinta olla monelle vuonislahteleiselle ärväkämpi kuin keskivertolukijalle. Ilmestyessään kirja synnytti polemiikkia ja mielipahaa. Ihmiset tunnistivat sen sivuilta paitsi itsensä, myös toisensa.

Sellaisesta on kuitenkin turha loukkaantua, koska Simpauttajan tapahtumat ovat myös yleismaailmallisimpia. Vuonislahti ei ole ainoa kylä, jossa verevä emäntäihminen on pistäytynyt vastantaittoon kierosilmäisen hulivilijätkän kanssa. Muiltakin kyliltä löytyy pimeän viinan myynnistä syytettyjä paarihuoneen pitäjiä, riettaita ja juoppoja isäntämiehiä, poikiensa kanssa kehnosti toimeentulevia isejä ja elämän kurjuutta itkeviä äitejä.

Mutta kaikkialta Suomesta ei löydy niin verevää kieltä kuin Vuonislahdelta tai niiltä kulmilta ylipäätään. Simpauttajan hahmot puhuvat omilla äänillään, heidän verbaliikkansa ja Turusen tarkasti hiomat repliikit antavat kirjan sinänsä surulliselle, jos kohta lopulta myös toiveikkaalle tarinalle, vankan huumorihöysteen. Simpauttaja on naurua kyynelten läpi.

Niin taitaa olla koko Heikin tuotanto. Niin taitaa olla isommalla kaarella ajatellen koko ihmiselämä. Oli 70-luvun alussa, on vieläkin. Siksi Simpauttaja on paitsi aito, myös kestävä kirja.

Kestävyyttä sille antaa myös se, että Simpauttaja kuvaa maaseudun murrosta. Se on ikuinen aihe, koska maaseutu on elänyt murroksen ja muutoksen aikaa hyvinkin yli vuosisadan ajan. Impan sukupolvi ei ole ensimmäinen, joka joutui harkitsemaan Helsinkiin lähtemistä. Ei viimeinenkään. Minä olen syntynyt vuonna 1985. Minun sukupolveni paini saman asian kanssa, ja nyt maailmallelähtöön puntaroi jo minusta seuraava sukupolvi.

Tietotekniikan ansiosta heillä on halutessaan helpompaa. Tiedonkulku mahdollistaa etätyöt, ja vaikka palvelut vähenevät – tai oikeammin muuttavat muotoaan – on maaseutu nostanut männäaikoina päätään. Viime kevään jälkeen maanviljelijä tai maaseudulla asuva ihminen ei ole enää kulkenut rikollisen kirjoissa läheskään niin monen maailmanparantajan silmissä kuin ennen sitä.

Toivoa on. Uskokee pois.

Jos lopuksi kiteytän pitkän asian lyhyeksi, niin älkää hyvät ihmiset ajatelko Simpauttajaa kotikylänne päällä leijuvana varjona – poutainen taivaanpaikka se teille on. Sen ymmärtää kahta paremmin sellainen, jonka kotiseudulta ei omaa Simpauttajaa, Nummisuutarin Eskoa tai Pikku-Pietaria löydy. Ja heitä on paljon.

Haluaisin kuitenkin muistuttaa vielä siitä, että Turus-Heikin tuotanto ei ole yksin Simpauttaja. Hessun tuotanto on laaja ja monipuolinen, sieltä löytyy paljon muutakin kuin tämä käsillään seisova renki. On siellä mistä ottaa. Aikanaan, ennemmin tai myöhemmin, Turusen kirjoja luetaan historiantutkijoiden toimesta.

Onko missään tallennettu jälleenrakennuksen aikaa tarkemmin kuin Hupelikirjoissa? Onko missään kuvattu 70-luvun Joensuuta ja koko sen aikakauden henkeä paremmin kuin Tulilinnussa? Ei ole. Ja harvassa ovat niin nerokkaat ihmiskuvaukset, joita löytyy esimerkiksi Hämärätunnin tarinoista tai Seitsemän kurvin suorasta. Yö kevään kuun ja Orpopojan valssi ovat oman aiheensa sanoittajina oivallisimpia mahdollisia opuksia ja viimeksi tämä juuttaan koera laittoi trilogiaksi Hyrsylänmutkan evakkojen tarinan.

Ei sekään ole yksin romaanitrilogia, se on kulttuuriteko. Niitä kirjoja lukiessa ihminen tulee huomaamatta myös sivistäneeksi itseään.

Olokee onnellisia, jotta teijän kylillä on tuommonen ukko syntyny.

Terveisin, Heekkinen

Minne matka? VUONISLAHDEN KYLÄN KEHITTÄMISESTÄ

Vuonislahden kehittämistä pohdiskeltiin vuonna 2006 Minne matka! – sloganin merkeissä, joka kuvasti kylän kehittämistien pohdiskelua, kehittämistoimien rakentamista ja selviytymistaistelua. ”Minne matka” kuvasi myös matkailulliseen tulevaisuuteen tähtääviä toimia, ja se kohdistui vuosille 2007-2015.

Tulevaisuutta todettiin tuolloin rakennettavan palasista. Nämä kehityksen palaset piti kuitenkin olla osia pitkäjänteisestä ohjelmasta, strategiasta, jota puskettaisiin eteenpäin tavoitteita kohti. Kehittämissuunnittelussa yksi keskeisistä valteista oli maltti, piti olla pitkämielinen, kestää tuskaa ja se vaati työtä. Piti olla avoin ajatuksille ja sietää ymmärtämättömyyttä!

Toimijoiden piti myös kurkottaa tulevaisuuteen, ja oma vuoden 2006 näkemykseni Vuonislahdesta vuonna 2021, siis NYT.

KYLÄKUVA

Kyläidylli on vahvistunut. Vuonislahti merkittävä liikenteellinen solmupiste vesiliikenteessä.

Vilkas mutta lähes äänetön lautta- ja vesibussiliikenne liikuttelee sekä matkailijoita, että työtekijöitä

Asukasluku on ylittänyt 350 hlöä. Loma-asukkaiden määrää on jouduttu väkisin ohjaamaan naapurikyliinkin.

ELINKEINOTOIMINNOT

Herranniemen palosta on kulunut lähes 15 vuotta. Majoitustilat ovat siitä kolminkertaistuneet.

Kylätoimintakeskus Kukon viereen nousee liikunta- ja kulttuuritoimitakeskus. Tarve on syntynyt Herranniemen, Kukon ja Koulutuskeskus Muikun toimintojen laajentuessa, sekä Kolin runsaasta kysynnästä.

Aseman yritys on lahjoittanut aseman Taiteilijatalo Hupelin rata-ateljeehuoneistoksi. Yrityksen varsinaiset toimitilat ovat läheisessä saaressa.

PALVELUT

Kukossa työskentelee suoraan 10 hlöä ja alihankkijayritysten kautta 20 hlöä. Sosiaali- ja asukaspalveluiden tarjonta kattaa koko eteläisen Lieksan ja sesonkiaikoina erityisen suuri kysyntä tulee Kolin puolelta

Kaupan toiminnot ovat huomattavasti laajentuneet ja monipuolistuneet mm. mökkien tarvikehuoltotoimet ja asukkaiden vastaanottotoiminnot ohjautuvat kaupan kautta. Lähiruokalähetteellä voi tilata mahdollisuuden pitopalvelupöytään, peruna(n) nostoon taikka opastettuun ruuanlaittoon.

Koulu on jo pitkään toiminut Kukon tiloissa, oppilaita on 40. Koulu toimii edelleen uudistajana kouluopetuksessa. Kansainvälisyys on myös edelleen lisääntynyt, sillä on myös ”kaksoiskoulu” Intiassa ja Japanissa. Oppilaiden ja opettajien vaihtoa tapahtuu säännönmukaisesti. Uudet virtuaaliset valmiudet helpottavat päivittäistä kanssakäymistä. Lähes aina lasten vanhemmat seuraavat mukana oppilasvaihdossa ja heille on toimintatilat entisissä vuokrataloissa, joita on myös laajennettu ja nykyaikaistettu.

TOIMINNOT

Rautateillä avautui uusi aika kun pari vuotta sitten käynnistyi yksityinen tilausperusteinen junaliikenne Joensuun ja Sotkamon välille. Päivittäisi julkisia vuoroja on molempiin suuntiin 4 kpl, jotka on aikataulutettu työmatkaliikenteen ja matkailijaliikenteen tarpeiden mukaan.

Pielisen lauttayhteys sai uuden lähes äänettömän välineen ja uusilla teknisillä ratkaisuille sillä on paremmat mahdollisuudet toimia mm. Kolin molempien lomakeskittymien ja Vuonislahden välillä.

Uudet teknologiaratkaisut, joita on vuosia täällä sovellettu käytäntöön, ovat nyt tehneet läpimurron palvelutuotannossa, lasten ja vanhusten palvelussa jne. Aikaa varsinaiselle kanssakäymiselle myös matkailutoiminnoissa asiakkaan kanssa jää nyt paremmin, vaikka ongella istumiseen.

Uutta kyläasumista on jouduttu rajoittamaan, koska kyläläiset haluavat säilyttää pienen maalaiskyläidyllinsä, johon kyllä kuuluu

käsin kosketeltava kansainvälisyys ja leppoisuus. On koettu tasapainoittavaksi tekijäksi keväinen venetervantuoksu ja puhuminen säistä.

KUNTA/KYLÄSUHTEET

Pielisen pitäjä on nyt toiminut 10 vuotta. Kuntakeskus on täysin virtuaalinen, mutta kymmenysten päämiehet kokoontuvat säännöllisesti myös henkilökohtaisesti. Varsinaisesti pitäjän hallintotoimet ovat hajautettuna kyliin. Pitäjän hallinnon merkitys on tärkeä. Se koordinoi pitäjän sisäistä toimintaa, kehittämistä ja rahoituksen suuntaamista toimintoihin.

Sosiaali-, terveys- ja koulupalvelut sekä myös rakentamisen ohjaus ovat kokonaan maakuntahallinnon hoidossa. Toimintatapa niissä on pitäjän hallinnon kanssa samanlainen.

Pielisen Karjalassa on varsinaisia palvelukyliä enää 10 kpl, entiset kuntataajaman mukaan lukien. Merkittävä osa palveluista on kuitenkin vakinaisissa palvelusuhteissa tapahtuvaa, jolla halutaan turvata hallinnon laatu ja uskottavuus

Kylät saavat edustajansa pitäjäparlamenttiin edustuksensa vaaleilla asukaslukunsa mukaisessa suhteessa, samoin varsinainen haja-asutus valitsee näin edustajansa. Loma-asunnon tai –osakkeen omistajat voivat myös osallistua vaaliin, sekä nyt ensimmäisen kerran sovellettuna yksittäiset matkailijatkin tietyn laskentakaavan mukaan voivat saada edustajansa parlamenttiin.

Nykyinen hallintomenettely nähtiin hyväksi 10 vuotta sitten kun kuntahallinto ajautui rahallisen umpikujan lisäksi henkiseen ahdinkoon, kun se ei enää osannut toimia asukas- ja kuntalaislähtöisesti, eikä hallinnon valinnat enää vastanneet asiakasetua.

Lieksa ja Pielisen Karjala olivat tässä edelläkävijöitä. Muutos aiheutti heti paluumuuttaja- ja uudisasukasvyöryn alueelle.

Toiveajatteluako vai turhaa tavoittelua!

Reino Kuivalainen (Vuonna 2021 jo eläkeläinen)

24.9.2020 NYT

Paljon on tässä liki 15 vuodessa tapahtunut, mutta jokainen lukija näkee nyt jälkeenpäin, että tuossa näkemyksessä on paljon toiveajattelua. Silloin uskoimme itseemme, eikä kukaan kieltänyt taivaita tavoittelemasta.

Vuonislahden aiemmat kehitystoimet ovat tulleet kylälle tiettyinä kehittämisjaksoina. Vuosien 1800-1900 vaihteessa oli kehitysvaihe, jossa mm. opintokerhotoiminta, osuustoiminnalliset hankkeet ja rautatieyhteys kauppatoiminnan vilkastuttamisena näkyi vahvasti Vuonislahdessa. 1970-luvulla oli uusi aalto kehityksessä, kun kylä otti vastuuta kehityksestään mm. kylätoiminnan kautta.

Viime vuosituhannen viimeisellä kymmenellä alkoi sitten kehityskausi, joka sattui samaan aikaan EU:iin liittymisen kanssa. Omaehtoisuus lisääntyi, matkailu kasvoi, opiskeltiin monenlaisia toimintataitoja, Vuonislahden ”kasvoja” näytettiin ympäri Suomea, Virossa, Briteissä, Saksassa ja Itävallassa. Kylän jälki on valtakunnallisessa kylämatkailun ja kyläkaavoituksen kehittämisessä. Kylä valittiin Suomen Vuoden kyläksi 2002.

Samalla kun vuonna 2006 tehtiin strategista suunnitelmaa kylästä ja nähtiin tulevaisuus valoisana, olimme jo oikeasti luisumassa alamäkeen. Olemme nyt sen pohjalla!

Tulkitsen, että kaikista hyvistäkin asioista huolimatta, kylällä vallitsee nyt epätoivo, haluttomuus, nurkkiin sulkeutuminen. Minulla on varmaan jo vuoden 1994 toimijana oikeus todeta, että tuo viimeisin kehittämisaalto on nyt päättynyt.

Vanha totuus on tiedostaa se, että entisen päättyminen on usein avain uuden alkuun!

Kiitos!

Reino